

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2024-82-196-202>
УДК 37.035.6

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

© Акімова О.М., Бережна А.В.

*Комунальний заклад «Харківська-гуманітарно педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Інформація про авторів:

Акімова Олена Михайлівна: ORCID: 0000-0002-0776-1908; elenkaakimova@ukr.net к.пед.н, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради вул. Шота Руставелі 7, м.Харків, 61000, Україна

Бережна Анастасія Вікторівна: ORCID: 0009-0005-2515-5302; [berezhaanastasija27@gmail.com](mailto:berezhnaanastasija27@gmail.com) аспірантка, Комунальний заклад «Харківська-гуманітарно педагогічна академія» Харківської обласної ради, вул. Шота Руставелі 7, м.Харків, 61000, Україна

Стаття присвячена аналізу сучасних методів організації національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкових класів. Розглядаються основні тенденції та підходи до формування патріотичних цінностей у студентів вищих навчальних закладів. У статті розкривається значення національно-патріотичного виховання в сучасному освітньому контексті та пропонуються ефективні методи, такі як використання інтерактивних технологій, патріотичні заходи та проекти, вивчення історії та культури в контексті національної ідентичності тощо. Автори статті наводять приклади успішної практики впровадження зазначених методів у навчальний процес, а також висвітлюють переваги та виклики, які виникають під час їх реалізації. Також розглядаються основні аспекти процесу організації національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкових класів, його завдання та цілі, а також методи та засоби, за допомогою яких здійснюється виховання патріотичної свідомості. Особлива увага приділяється аналізу педагогічних технологій, які сприяють формуванню в дітей любові до своєї країни, її культури, історії та традицій. Автори висвітлюють роль вчителя у вихованні патріотичних почуттів учнів, а також вплив родинного середовища та освітньої системи на формування національної ідентичності. Зокрема розглядаються такі аспекти, як використання позашкільних заходів, інтерактивних методів навчання, розвиток креативності та ініціативності учнів. Аналізуються сучасні підходи до організації уроків із патріотичного виховання та їх ефективність у контексті сучасного освітнього середовища. Також у роботі досліджуються основні аспекти впливу волонтерства на формування патріотичних цінностей у студентів вищих навчальних закладів. Аналізується практичний досвід упровадження волонтерських проектів та програм у навчальний процес, описується методика їх проведення та оцінка результатів. Значну увагу приділено взаємодії волонтерів зі студентами та викладачами, а також розглядаються можливості використання волонтерства для активізації патріотичних ініціатив та залучення до участі в національно-патріотичних заходах. Висновки, зроблені на основі аналізу, можуть бути корисними для викладачів та науковців, що працюють у сфері вищої освіти та виховання майбутніх педагогів.

Ключові слова: професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів, національно-патріотичне виховання, волонтер, волонтерська діяльність.

O. Akimova, A. Berezhna "Modern methods of organizing national-patriotic education for future primary school teachers"

The article is dedicated to analyzing contemporary methods of organizing the national-patriotic education of future elementary school teachers. It discusses the main trends and approaches to instilling patriotic values in students of higher educational institutions. The article delves into the significance of national-patriotic education in the modern educational context and proposes effective methods, such as the use of interactive technologies, patriotic events and projects, studying history and culture within the context of national identity, and so forth. The authors provide examples of successful implementation of these methods in the educational process and highlight the advantages and challenges that arise during their implementation.

Furthermore, the article examines the fundamental aspects of organizing the national-patriotic education of future elementary school teachers, its objectives and goals, as well as the methods and means through which patriotic consciousness is nurtured. Special attention is given to analyzing pedagogical

technologies that contribute to fostering love for one's country, its culture, history, and traditions in children. The authors elucidate the role of teachers in instilling patriotic sentiments in students, as well as the influence of the family environment and the educational system on shaping national identity. Specifically, aspects such as the use of extracurricular activities, interactive teaching methods, and the development of students' creativity and initiative are discussed. The article also analyzes modern approaches to organizing lessons on patriotic education and their effectiveness in the contemporary educational environment.

Additionally, the work investigates the primary aspects of the impact of volunteering on shaping patriotic values in students of higher educational institutions. It examines the practical experience of implementing volunteer projects and programs in the educational process, describes the methodology of their implementation, and evaluates the results. Significant attention is paid to the interaction between volunteers, students, and teachers, as well as the possibilities of using volunteering to activate patriotic initiatives and engage in national-patriotic activities. The conclusions drawn from the analysis may be valuable for educators and researchers working in the field of higher education and the training of future educators.

Keywords: professional training of future elementary school teachers, national-patriotic education, volunteer, volunteering activities.

Постановка проблеми. У сучасному світі важливо забезпечити належний рівень національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкових класів, оскільки вони відіграють ключову роль у формуванні світогляду та цінностей молодого покоління. Досліджуючи це питання, можна виявити багато викликів та проблем, що потребують ретельного дослідження.

Однією із таких проблем є впровадження сучасних технологій та інноваційних підходів у процес національно-патріотичного виховання. Багато ЗВО не мають належної технічної бази для ефективного використання цих засобів, а отже, вчителі можуть бути недостатньо підготовлені до їх використання. Поділяємо думку О. Акімової, що один із ключових чинників у покращенні якості підготовки майбутніх учителів початкових класів полягає в зміні застарілих підходів до їх професійної підготовки. Це відбувається через розвиток свідомого попиту на сучасні науково обґрунтовані моделі педагогічного навчання, що враховують постійні зміни в умовах євроінтеграційних процесів. Важливим аспектом є оновлення методів, інструментів та алгоритмів, що відбувається шляхом інтеграції найкращих практик з усього світу у вітчизняну систему педагогічної підготовки [1].

До таких сучасних методів можна віднести впровадження в освітньому та виховному процесі проблеми волонтерської діяльності. Однак існують питання, пов'язані з використанням волонтерської діяльності як методу організації національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкових класів, які потребують уваги та подальшого дослідження.

Однією з ключових проблем є відсутність стандартизованих методик та

програм використання волонтерської діяльності у процесі національно-патріотичного виховання майбутніх учителів. Хоча волонтерство може бути ефективним інструментом для формування патріотичних цінностей, недостатньо досліджено оптимальні методи його впровадження в освітній процес.

Крім того, існують питання, пов'язані з мотивацією студентів до участі в волонтерській діяльності та їхньою готовністю до активної участі у таких проєктах. Недостатня усвідомленість важливості та переваг волонтерства, а також відсутність стимулів для участі можуть ускладнювати впровадження цього методу в навчальний процес.

Також важливою проблемою є нестабільність та непередбачуваність волонтерських ініціатив та проєктів, що може ускладнювати їхнє впровадження в навчальну програму та зменшувати ефективність процесу національно-патріотичного виховання.

Отже, дослідження проблем сучасних методів організації національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкових класів має велике значення для подальшого розвитку освіти та підготовки кваліфікованих педагогів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні питання

національно-патріотичного виховання досліджували багато сучасних науковців: Г. Ващенко, М. Костомарова, Г. Пономарьова, І. Степанець; методики організації національно-патріотичного виховання в умовах сучасної освіти досліджено у працях: І. Беха, К. Журби, К. Черної; сучасні підходи до організації національно-патріотичного виховання визначено М. Дубиною, О. Коркішко, П. Онищуком; а також методики професійної підготовки педагогів до

організації національно-патріотичного виховання було висвітлено у працях: Т. Анікіна, Т. Мельник, Г. Назаренко.

Вагомий внесок у дослідження підготовки та залучення соціальних груп до волонтерської діяльності зробили багато науковців. Проблеми волонтерства досліджували А. Капська, В. Назарук, В. Петрович (визначено принципи волонтерської діяльності); такі науковці як І. Зверева, Г. Лактіонова, С. Харченко теоретично обґрунтували та визначили волонтерську діяльність як частину виховного процесу з учнівською молоддю; Ю. Поліщук досліджував волонтерську діяльність молодіжних та студентських організацій; Н. Романова, Н. Трубнікова, Н. Черепанова обґрунтували фактори мотивації участі у волонтерстві [3].

Постановка завдання. Мета статті полягає в аналізі сучасних методів організації національно-патріотичного виховання та особливостях їх організації. А також дослідження впливу волонтерської діяльності як методу організації національно-патріотичного виховання.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі професія вчителя початкових класів відіграє ключову роль у формуванні майбутнього суспільства. Професійна підготовка таких вчителів є однією з найважливіших складових освітнього процесу, оскільки вона визначає якість та ефективність освіти на початковому рівні. У зв'язку зі змінами в сучасному освітньому середовищі, великою увагою користується питання професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

На думку О. Акімової, педагогічна галузь має важливе завдання — реалізувати основні принципи освіти, які визначені українською державою. Це означає, що кожна дитина має мати доступ до різних форм та типів освіти, інклюзивний простір школи, рівні умови для розвитку її здібностей, а також гуманне, демократичне та толерантне оточення. Національна освіта повинна ґрунтуватися на цінностях, культурі та мові країни, бути інтегрованою з науковим та виробничим середовищем, а також мати відповідність світовим стандартам і сучасним тенденціям [2].

Національно-патріотичне виховання є складною і багатогранною сферою педагогічної діяльності та частиною системи виховання загалом, спрямованою на формування в особистості почуття гордості за свою країну,

поваги до її історії та культури, а також відчуття відповідальності перед нею. Також, зазначаємо, що національно-патріотичне виховання є невід'ємною частиною професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. Для належного розуміння цього поняття важливо проаналізувати його складові елементи та основні принципи.

По-перше, національно-патріотичне виховання базується на формуванні в особистості національної свідомості. Це включає в себе ознайомлення з історією своєї країни, вивчення традицій, звичаїв та мови народу. Важливо, щоб особистість розуміла свою приналежність до певної культурної спільноти та була готова захищати її інтереси.

По-друге, національно-патріотичне виховання сприяє формуванню почуття патріотизму. Це означає любов та відданість своїй країні, готовність служити їй та захищати від зовнішніх загроз. Патріотичне виховання виховує в молодого покоління віру в себе та свої можливості в розвитку країни.

По-третє, національно-патріотичне виховання сприяє формуванню в особистості відповідального ставлення до спільного майна та культурної спадщини. Особистість навчається поважати та берегти історичні пам'ятки, природні ресурси та національні цінності, розуміючи їх важливість для майбутніх поколінь.

Отже, характеристика національно-патріотичного виховання включає в себе формування національної свідомості, почуття патріотизму та відповідального ставлення до спільного добра. Ці аспекти визначають основні напрями роботи вчителя та є ключовими в розвитку національної ідентичності учнів.

Відповідно до Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України: «головною метою є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин» [5].

Виховання в української молоді патріотизму – одне з головних завдань сучасної школи. Учителі, вихователі, усвідомлюючи національні джерела патріотизму, мають шукати нові шляхи розв'язання проблем патріотичної вихованості школярів.

Процес виховання патріотизму – це система виховної роботи на уроці та в позаурочній діяльності, спрямована на

формування свідомого громадянина з почуттям любові до народу та Батьківщини.

Згідно із Законом України, визначаємо, що національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, освітніх закладів, громадських організацій, сім'ї та інших соціальних інститутів. Виховання громадян із високим рівнем патріотизму є складним та цілеспрямованим процесом, який включає у себе діяльність державних органів, освітніх установ, громадських організацій та сімей із метою формування в учнів відчуття поваги, любові до Батьківщини та бажання бути активними громадянами. Основною метою цього процесу є створення в молодого покоління глибокого розуміння значення України як держави, її незалежності та цілісності, а також підготовка їх до виконання громадянських обов'язків та захисту національних інтересів [5].

Сучасний контекст вимагає постійного оновлення підходів до організації національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкових класів. З урахуванням змін у суспільстві та освітніх парадигм, необхідно розглядати нові методи і стратегії, які б забезпечили ефективний розвиток національної свідомості у вчителів початкових класів.

Також важливим аспектом є впровадження в навчальний процес міжпредметних зв'язків. Інтеграція знань з історії, літератури, мистецтва та інших предметів дозволяє глибше осмислити поняття патріотизму та національної гордості. Цей підхід сприяє формуванню комплексного розуміння національної ідентичності в майбутніх учителів.

Крім того, важливою складовою сучасного підходу є розвиток міжкультурної компетентності та глобальної освіти. Вивчення культурних традицій та звичаїв інших народів сприяє розширенню світогляду та формуванню толерантного ставлення до різноманітності. Це важливо для розвитку національної свідомості та готовності майбутніх учителів до патріотичного виховання учнів.

Отже, сучасні підходи до організації національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкових класів передбачають використання інноваційних методик, інтерактивних технологій та ігрових підходів, а також акцентують увагу на розвитку міжкультурної компетентності та глобальної свідомості.

Сьогоднішнє суспільство постійно вдосконалюється та розвивається в умовах стрімко змінюючихся технологій, соціокультурних викликів та глобальних перетворень. У такому контексті освіта виступає ключовим чинником формування майбутнього суспільства, а національно-патріотичне виховання виявляється однією з найважливіших складових процесу підготовки молодого покоління.

Особлива увага до формування національно-патріотичних цінностей у майбутніх учителів початкових класів має велике значення, оскільки саме вони несуть відповідальність за виховання та формування моральних, етичних та культурних цінностей учнів. У цьому контексті використання волонтерської діяльності як методу організації національно-патріотичного виховання набуває особливої актуальності та важливості.

Важливим видається уточнення поняття «волонтерська діяльність», «волонтер». У науковій літературі існує велика кількість тлумачень, за допомогою яких дослідники намагаються відобразити сутність цих дефініцій, тому спробуємо подати повну характеристику цього явища.

У статті 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» зазначається, що волонтерська діяльність – це добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги [8].

За Т. Крижановською, волонтерська діяльність – це добровільна неприбуткова діяльність фізичних осіб – волонтерів, яка спрямована на надання допомоги особам, що перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, і сприяє самореалізації волонтера [7].

Поняття «волонтер» визначається як людина, яка добровільно й без примусу виконує певну роботу, не чекаючи за неї будь-якої винагороди. Волонтера розглядають як людину, яка бере участь у заходах або надає послуги іншим людям не за обов'язком або через службу та не чекаючи будь-якої компенсації за свою діяльність [4].

У Законі України «Про волонтерський рух» визначено, що волонтер – це фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер. Волонтерами можуть бути особи, які досягли 16 років або, як виняток (за згодою одного з батьків або особи, яка їх заміняє), з 15 років [9].

Досліджуючи наукові праці, робимо висновок, що основними функціями волонтерства є: підтримка соціально незахищених груп суспільства, спільне вирішення та розв'язання проблем в соціальній групі чи громаді, засади самоуправління з певних питань, об'єднання громадян з метою досягнення спільною мети, участь у розвитку суспільства, пропаганда соціальних цінностей та традицій, адаптація особистості у соціальній групі чи суспільстві. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що участь майбутнього педагога у формах волонтерської діяльності буде вкрай важливим чинником у професійній підготовці у закладах вищої освіти.

Отже, волонтерська діяльність багатогранна, вона існує в різних сферах життя суспільства та відіграє важливу роль у розвитку й окремої людини, і суспільства загалом.

На думку вчених, волонтерська діяльність є ефективним методом формування національно-патріотичних почуттів та цінностей серед майбутніх учителів початкових класів. Цей процес сприяє розвитку відчуття громадянської відповідальності, патріотизму та активної громадянської позиції.

Перш за все, волонтерська діяльність дозволяє майбутнім учителям особисто відчути важливість допомоги і підтримки своєї країни та співвідчуття до людей, що потребують допомоги. Це сприяє формуванню в них патріотичних почуттів та розумінню важливості активної участі у житті своєї держави.

Друге, волонтерська діяльність надає можливість майбутнім учителям поглиблено вивчати історію, культуру та традиції своєї країни через практичну діяльність. Під час участі у волонтерських проєктах вони можуть відвідувати історичні місця, проводити екскурсії для дітей та молоді, а також брати участь у заходах, присвячених національним святкам та відзначенням.

Третє, волонтерська діяльність сприяє розвитку громадянських якостей у майбутніх учителях, таких як взаємодопомога, толерантність, адаптивність та емпатія. Ці якості є важливими для формування відповідальної громадянської особистості, яка відчуває свою залежність від благополуччя своєї країни та активно допомагає у її розвитку.

Отже, волонтерська діяльність виступає як потужний інструмент формування національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкових класів. Цей метод сприяє розвитку патріотичних почуттів, громадянської активності

та емпатії, що є необхідними умовами для становлення відповідальної та свідомої громадянської особистості.

Упровадження волонтерської діяльності в професійну підготовку майбутніх учителів початкових класів є одним з перспективних напрямків у сучасній освіті. Цей підхід дозволяє забезпечити студентів не лише необхідними теоретичними знаннями, а й практичним досвідом роботи з дітьми та виявити їхні професійні та особистісні якості. Розглянемо основні аспекти впровадження волонтерської діяльності у процес підготовки майбутніх вчителів початкових класів.

Волонтерська діяльність надає студентам можливість отримати цінний досвід роботи з дітьми та практично застосувати свої знання в реальних умовах. Волонтери беруть участь у виховній та освітній роботі з дітьми, допомагаючи їм у навчанні, організації заходів та виховних програм.

Працюючи волонтерами та організовуючи волонтерські акції, студенти отримують можливість розвивати свої комунікативні та організаторські навички, вчитися працювати в команді та вирішувати конфліктні ситуації. Вони засвоюють методику роботи з дітьми різного віку, навчаються виявляти та розвивати їх таланти та здібності.

Участь у волонтерській діяльності сприяє професійному зростанню студентів, допомагає їм зрозуміти особистість кожної дитини, виявити і розвинути свої власні творчі та педагогічні здібності. Це сприяє їхній самореалізації та відчуттю власної важливості в суспільстві.

Волонтерська діяльність сприяє формуванню національно-патріотичних цінностей серед майбутніх учителів. Через взаємодію з дітьми та участь у різноманітних заходах з виховання патріотизму, студенти самі стають прикладом патріотизму та любові до рідного краю.

Таким чином, упровадження волонтерської діяльності у професійну підготовку майбутніх учителів початкових класів є актуальним та перспективним напрямком.

Учені визначають, що волонтерська діяльність набуває все більшого значення як метод формування національно-патріотичних цінностей та світогляду у молодого покоління. Зокрема, вона має великий потенціал у сфері організації національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкової школи. Волонтерство може стати ефективним інструментом для впровадження патріотичних

цінностей у освітній процес та сприяти формуванню в учителів початкової школи відповідального ставлення до своєї країни та громадянському обов'язку [6].

Однією з переваг використання волонтерської діяльності є можливість залучення студентів до активної участі у проєктах, спрямованих на підтримку рідного краю та підвищення національного самосвідомості. При цьому студенти мають можливість здобувати практичні навички та досвід роботи у команді, що є важливим для їхньої професійної підготовки.

Крім того, волонтерська діяльність сприяє залученню уваги до національних традицій, історії та культури, що є важливим для формування національної самосвідомості у молодого покоління. Участь у волонтерських проєктах може сприяти розвитку почуття патріотизму та гордості за свою країну серед студентів.

Проте важливо враховувати також і потенційні труднощі та виклики, пов'язані з упровадженням волонтерської діяльності у процес національно-патріотичного виховання. Недостатня усвідомленість важливості та переваг волонтерства серед студентів, а також відсутність стимулів до участі може ускладнювати процес організації та виконання волонтерських проєктів. Також важливо враховувати культурні та індивідуальні особливості студентів у виборі проєктів та методів їх реалізації.

Отже, волонтерська діяльність може стати ефективним методом організації національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкових класів, проте її впровадження вимагає ретельного аналізу потенційних переваг та труднощів, а також розробки оптимальних стратегій організації та виконання волонтерських проєктів.

Список використаних джерел:

1. Акімова О. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів: вітчизняні та світові практики / О. Акімова // Освіта. Інноватика. Практика. - 2024. - Т. 12, № 2. - С. 6-11.
2. Акімова О. М. Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності за реалізації концепції «Нова українська школа» / О. М. Акімова, О. В. Кузнецова // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. - 2018. - Вип. 6. - С. 15-24.
3. Алексеєнко Т. Ф. Соціальна поведінка особистості і групи: мотиви, моделі, особливості розвитку / Т. Ф. Алексеєнко // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал :

Висновки. У сучасних умовах важливість національно-патріотичного виховання майбутніх учителів початкових класів набуває особливого значення.

Використання інтерактивних методик, проєктної діяльності, волонтерської роботи не лише сприяє формуванню глибокого розуміння і цінування власної культури та історії, а й розвитку патріотичних почуттів та громадянської активності.

Постійне та системне впровадження волонтерської діяльності як сучасного методу організації національно-патріотичного виховання є надзвичайно важливим у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів, оскільки воно сприяє не лише підготовці кваліфікованих педагогів, а й формуванню цілісної особистості, здатної відповідально й творчо працювати в умовах сучасного суспільства.

Волонтерська діяльність виявляється надзвичайно ефективним інструментом у формуванні національно-патріотичних цінностей та патріотичної ідентичності в майбутніх педагогів. Її значущість полягає в сприянні активізації громадянської позиції, розвитку відповідальності за долю своєї країни та усвідомленні важливості внеску у власне суспільство.

Взаємодія з різними соціальними групами та участь у різноманітних благодійних проєктах допомагає майбутнім учителям отримати цінний досвід співпраці та відчувати себе активними учасниками суспільного життя. Волонтерська діяльність стає невід'ємною складовою процесу виховання, що сприяє не лише особистісному розвитку, а й підготовці майбутніх педагогів до високої місії формування патріотичної свідомості та громадянської активності серед школярів.

матеріали звіт. наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України за 2012 рік / [за ред. О. В. Сухомлинської, І. Д. Беха, Г. П. Пустовіта, О. В. Мельника]. – Івано-Франківськ : НАІР, 2013.

4. Захарчук М. І. Волонтерство як соціальний феномен, інститут громадянського суспільства, економічна і соціальна категорія / М. І. Захарчук // Публічне управління та адміністрування в умовах війни в поствійний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 15–28 квіт. 2022 р.). - 2022. - С. 29–133.3.

5. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України : наказ М-ва освіти і науки України від 06.06.2022 р. –2022. – Режим доступу :

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>
(дата звернення 15.04.2024р.)

6. Коркішко О. Г. Патріотичне виховання молодших школярів: Методичні рекомендації вчителям шкіл, вихователям груп подовженого дня, організаторам виховної роботи / О. Г. Коркішко. - Слов'янськ. - 2012.

7. Крижановська Т. І. Волонтерський рух на Харківщині: проблеми та перспективи / Т. І. Крижановська // Управління розвитком. – 2010. – № 7(83). – С. 123–124.

8. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19 квіт. 2011 р., № 3236 VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/3236-17> (дата звернення 15.04.2024р.)

9. Про волонтерський рух : Закон України від 13 квіт. 2010 р., № 2118-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/748-2004-%D1%80> (дата звернення 15.04.2024р.)

References

1. Akimova, O 2024, 'Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv: vitchyzniani ta svitovi praktyky' [Professional training of future primary school teachers: national and international practices], *Education. Innovation. Practice*, iss 12(2), Pp. 6–11.

2. Akimova, O & Kuznetsova, O 2018, 'Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do profesiinoї diialnosti za realizatsii kontseptsii «Nova ukrainska shkola»' [Forming the readiness of future primary school teachers for professional activity in the implementation of the concept "New Ukrainian School"], *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*, no 6, Pp. 15–24.

3. Aliksieienko, T n. d., 'Sotsialna povedinka osobystosti i hrupy: motyvy, modeli, osoblyvosti rozvytku' [Social behavior of individuals and groups: motives, models, peculiarities of development], in Sukhomlynska, OV, Bekh, ID & Melnyk, OV

Suchasnyi vykhovnyi protses: sutnist ta innovatsiinyi potentsial, Ivano-Frankivsk.

4. Zakharchuk, MI 2022, 'Volonterstvo yak sotsialnyi fenomen, instytut hromadianskohosuspilstva, ekonomichna i sotsialna katehoriia' [Volunteering as a social phenomenon, civil society institution, economic and social category], *Publichne upravlinnia ta administruvannia v umovakh viiny v postvoyni period v Ukrain, 15–28 kvitnia 2022*, Kyiv, DZVO «Universytet menedzhmentu osvity» NAPN, Kyiv.

5. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy 2022, *Kontseptsiiia natsionalno-patriotichnoho vykhovannia v systemi osvity Ukrainy, nakaz vid 6 chervnia [Concept of national-patriotic education in the education system of Ukraine: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of 06.06.2022 - 2022.]*, viewed 15.04.2024 <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>>

6. Korkishko, O 2012, *Patriotychne vykhovannia molodshykh shkoliariv. Metodychni rekomendatsii vchyteliam shkil, vykhovateliam hrup podovzhenoho dnia, orhanizatoram vykhovnoi roboty [Patriotic education of junior schoolchildren: Methodological recommendations for school teachers, educators of extended day care centers, and organizers of educational work]*, Sloviansk.

7. Kryzhanovska, T 2010, 'Volonterskyi rukh na Kharkivshchyni: problemy ta perspektyvy' [Volunteer movement in Kharkiv region: problems and prospects], *Upravlinnia rozvytkom*, no 7(83), Pp. 123–124.

8. Verhovna Rada Ukrainy 2011, *Zakon Ukrainy Pro volontersku diialnist № 3236 VI [On volunteer activity: Law of Ukraine of April 19. 2011, No. 3236 VI]*, viewed 15.04.2024 <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/3236-17>>.

9. Verhovna Rada Ukrainy 2010, *Zakon Ukrainy Pro volonterskyi rukh №2118- VI [On the volunteer movement : Law of Ukraine of April 13. 2010, No. 2118-VI]*, viewed 15.04.2024 <<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/748-2004-%D1%80>>

Стаття надійшла до редакції 03.05.2024 р.